

TLAČOVÁ SPRÁVA

Vzťahy

Výskumný tím medzinárodnej štúdie „Health Behaviour in School Aged Children“ (ďalej len HBSC) zaoberajúcej sa zdravím 11-, 13- a 15-ročných školákov, bol v máji a júni 2022 po štyroch rokoch opäť v teréne. Oslovili sme temer 10 000 školákov a spýtali sme sa ich na to ako vnímajú sociálnu oporu od rodičov, aké aktivity zvyknú robiť spolu, aké majú doma pravidlá, ale tiež ako vnímajú sociálnu oporu od rovesníkov, či aké sú ich skúsenosti s romantickými vzťahmi.

Pokles spokojnosti so sociálnou oporou rodičov u starších dievčat, ale aj nárast výskytu neuplatňovania pravidiel u mladších školákov

„Sociálna opora rodiny je jedným z kľúčových aspektov rodinného fungovania, ktorý zohráva dôležitú úlohu v zdravom vývine dospievajúcich,“ hovorí Mgr. Daniela Husárová, PhD., z Ústavu psychológie zdravia a metodológie výskumu LF UPJŠ v Košiciach. Spokojnosť s mierou sociálnej opory od rodičov už od roku 2014 klesá a najvýraznejšie v skupine 13- a 15-ročných dievčat. Kým väčšina chlapcov (74-88%) je spokojná s mierou sociálnej opory zo strany rodičov, len polovica dievčat vo veku 15 rokov tvrdí, že môže so svojou rodinou rozprávať o svojich problémoch, 61% z nich vníma, že dostáva citovú oporu, akú potrebujú. *„Každý dospievajúci potrebuje pre svoj optimálny vývin istú mieru vonkajšej rodičovskej kontroly, ktorá však musí zohľadňovať rôzne formy, spôsoby, intenzitu a najmä oblasti, v ktorých je používaná.“* hovorí Mgr. Daniela Husárová, PhD. Za uplynulé štyri roky narástol výskyt neuplatňovania pravidiel. Pätina 11-ročných školákov a školáčok (19-23%) uvádza, že v ich rodine sa pravidlá dodržiavajú len zriedkavo, alebo vôbec. Mnohým 11-ročným chýba uplatňovanie pravidiel na používanie internetu (60-62%), raňajkovania (28-35%) či spánku (26-34%). *“Dohodnuté pravidlá a ich dodržiavanie v rodine je dôležité pre budovanie zodpovednosti, sebadisciplíny. Naopak ich nedodržiavanie po vzájomnom odsúhlasení môže spôsobiť deťom neistotu, nedôveru a chaos. Deti potrebujú zažiť dôsledky za svoje konanie, učia sa tým zvládať a riešiť problémy. Je dôležité nájsť rovnováhu medzi stanovením pravidiel a rešpektovaním potrieb. Cieľom pravidiel je vytvoriť v rodine zdravé a podporujúce prostredie a ich dodržiavanie vedie k vytvoreniu pevných vzťahov, sebadisciplíny a zodpovednosti.”* dodáva JUDr. Ivett Pavlis, zakladateľka projektu Rodič ľavou zadnou.

Približne jedna štvrtina školákov (22%-28%) vo veku 11 rokov sa zvykne s rodičmi rozprávať veľmi málo alebo vôbec, a približne štvrtina (23%-28%) zvykne so svojimi rodičmi jedávať raz do týždňa alebo menej. *“Výsledky štúdie sú reflexiou súčasnej doby a spoločenského kontextu. Nedostatočná komunikácia medzi rodičmi a deťmi môže mať negatívne následky na vzťahy aj zdravý vývoj detí. Dôvody prečo to tak je, môžu byť rôznorodé. Je nevyhnutné venovať pozornosť tomuto problému a hľadať spôsoby ako podporovať komunikáciu v rodinách, ktorá je základom pre zdravé vzťahy a emocionálny vývoj detí. Preto podporujeme nielen vzdelávanie*

rodičov v oblasti rodičovstva, aby lepšie porozumeli potrebám svojich detí, ale aj rozvoj sociálnych a komunikačných zručností u detí,” hovorí JUDr. Ivett Pavlis.

Pokles spokojnosti so sociálnou oporou rovesníkov u starších dievčat

“V adolescentnom veku dochádza k prirodzenému odpútavaniu detí od rodičov a dôležitú úlohu v ich životoch zohrávajú rovesníci a sociálna skupina.” hovorí PhDr. Marek Madro, PhD., MBA, psychológ a riaditeľ OZ IPčko. Dve tretiny chlapcov a ešte viac dievčat (57-73%) vyjadruje spokojnosť s mierou sociálnej opory zo strany rovesníkov. V skupine 15-ročných chlapcov sme za posledné štyri roky zaznamenali nárast spokojnosti, avšak v skupine 13- a 15-ročných dievčat sme pozorovali pokles spokojnosti so sociálnou oporou od rovesníkov. *“Je preto nesmierne dôležité, aby sa v rodinách vytváralo bezpečné, dôverné a rešpektujúce prostredie, v ktorom dominuje záujem, podpora a prijatie, a to najmä vo chvíľach, kedy mladí ľudia potrebujú pomoc.”* dodáva PhDr. Marek Madro, PhD., MBA.

Stále zriedkavý výskyt sexuálnej iniciácie vo veku 15 rokov

Menej ako pätina 15-ročných (15-19%) ešte nemala skúsenosť s romantickou láskou. Viac ako 70 % zaľúbených školákov bolo zaľúbených do osoby opačného pohlavia (71-74%), no 7% chlapcov a 13 % dievčat bolo zaľúbených do osoby rovnakého pohlavia. *„Tento trend nie je prekvapivý, pozorujeme, že sa do našich aktivít zapája čoraz viac mladých ľudí. Niektorí sa ešte hľadajú, mnohí však už majú jasno a prišli ku nám nájsť pocity komunity, podpory a bezpečia, ktoré im môžu chýbať a ktoré sú najmä v tomto nízkom veku veľmi dôležité,”* dopĺňa Róbert Furiel z občianskeho združenia Sapling, o.z., ktoré realizuje aktivity aj pre LGBTI+ mládež. Približne polovica 15-ročných už s niekým chodila (50-52%), objímala sa alebo maznala (55-59%), dve pätiny mali skúsenosť s bozkávaním (37-44%) a približne pätina dievčat (18%) a viac než štvrtina chlapcov (26%) aj s hladením na intímnych miestach. Skúsenosť s pohlavným stykom malo 16% chlapcov a 9% dievčat vo veku 15 rokov, pričom približne tretina dievčat (33%) a dve tretiny chlapcov (63%) hodnotili túto skúsenosť priaznivo (chceli, aby sa to stalo skôr, alebo sa to podľa nich stalo v pravý čas) no 45% dievčat a 13% túto skúsenosť hodnotilo nepriaznivo (nechceli, aby sa to stalo, alebo si myslia, že by bolo lepšie ak by sa to stalo neskôr).

Pre ďalšie informácie môžete kontaktovať:

Mgr. Daniela Husárová, PhD

Členka HBSC tímu zodpovedná za oblasť Rodinné prostredie

Ústav psychológie zdravia a metodológie výskumu

Lekárska fakulta

Univerzita P. J. Šafárika

Trieda SNP 1, 04011 Košice, Slovensko

Tel.: 00421 55 234 3396

E-mail: daniela.husarova@upjs.sk

Viac informácií nájdete na stránke www.hbscslovakia.com